

Nd.

12. Frumvarp til laga

um fiskimálasjóð, markaðsleit sjávarafurða, útflutning á fiski o. fl.

Flm.: Eysteinn Jónsson, Björn Kristjánsson.

I. KAFLI

Um fiskimálasjóð.

1. gr.

Til stuðnings og eflingar sjávarútveginum skal mynda sérstakan sjóð, er nefnist fiskimálasjóður. Stjórn fiskimálasjóðs skal skipuð 3 mönnum kjörnum hlutfallskosningum í sameinuðu Alþingi. Stjórnin kys sér sjálf formann. Fiskveiðasjóður annast reikningshald og vörzlu fiskimálasjóðs.

2. gr.

Tekjur fiskimálasjóðs eru þessar:

1. Eignir fiskimálasjóðs, er starfað hefur samkvæmt lögum um fiskimálanefnd, útflutning á fiski, hagnýtingu markaða o. fl., nr. 75 31. des. 1937.
2. Útflutningsgjald af sjávarafurðum, öðrum en sildarafurðum, er nemi $\frac{1}{2}\%$ — hálfum af hundraði — af verðmæti þeirra miðað við fob. verð. Þó getur ríkisstjórnin ákveðið að undanskilja þessu gjaldi fisk og fiskafurðir, sem sendar eru til útlanda í tilraunaskyni.
3. Árlegt framlag úr ríkissjóði, eftir því sem ákveðið er í fjárlögum, þó eigi undir kr. 2500000.00 á ári næstu 10 árin frá gildistöku laga þessara.
4. Vextir og aðrar tekjur af eignum sjóðsins.
Heimilt er stjórn fiskimálasjóðs með samþykki ríkisstjórnarinnar að taka allt að 10 milljón króna lán til starfsemi sjóðsins. Ríkisstjórninni er heimilt að ábyrgjast lán þetta fyrir hönd ríkissjóðs.

3. gr.

Fé fiskimálasjóðs skal verja til eflingar sjávarútvegi á þann hátt, er segir í 4. og 5. gr. þessara laga.

4. gr.

Til eftirtalinna framkvæmda má veita lán úr sjóðnum:

1. Að koma á fót niðursuðuverksmiðjum fyrir sjávarútveginn eða efla þær, sem fyrir eru.
2. Að byggja hraðfrystihús, þar sem aðstaða er góð til rekstrar og þörf er slíkra húsa. Enn fremur að kaupa hraðfrystitæki í þau frystihús, sem eru vel sett og hæf til þess að frysta fisk til útflutnings.
3. Að koma á fót verksmiðjum til vinnslu úr fiskúrgangi.
4. Að byggja beitugeymslur.
5. Að koma upp hvers konar iðnrekstri til nýtingar sjávarafla.

Þá er stjórn sjóðsins heimilt að veita lán til bátakaupa eða bátasmiði á þá staði, þar sem tilfínanleg vöntun er báta, fjármagn lítið fyrir hendi, en rétt að efla útgerð að dómi Fiskifélags Íslands.

Lán úr fiskimálasjóði mega vera vaxtalaus, afborgunarlaus fyrstu 5 árin og nema allt að 25% af stofnkostnaði, þó eigi yfir 85% af stofnkostnaði að meðtöldum lánum með betra veðrétti. Hámark lánstímans sé 20 ár. Engin lánveiting má nema yfir kr. 200000.00.

Forgangsrétt til framangreindra lána á hverjum stað skulu hafa félög útvegs-
manna og sjómanna, sem stofnuð eru til þess að reka iðnað í þágu útvegsins og
eru opin útvegsmönnum og sjómönnum, og félög, sem meginþorri útvegsmanna á
hverjum stað er þátttakendur í, í þeim tilgangi, er að framan greinir, enda skipti
félögin arði af rekstri í hlutfalli við viðskipti félagsmanna. Enn fremur bæjar- og
sveitarfélög, sem útgerð reka eða kynnu að vilja reisa iðnfyrirtæki í þágu sjávar-
útvegsins og leigja félagsskap útvegsmanna við sannvirði.

Nú er ekkert félag starfandi á útgerðarstað, sem fullnægir framangreindum
ákvæðum, eða slíkt félag, þótt til sé, vill eigi sækja um stuðning samkvæmt lögum
þessum, og má þá veita öðrum lán, enda sé áður leitast fyrir um stofnun félags-
skapar útvegsmanna og sjómanna til þess að koma upp mannvirkjum þeim, er
greinir í 1.—5. lið þessarar greinar. Fiskifélag Íslands skal sjá um, að tilraunir
verði gerðar til þess að stofna félög þessi, og má ekki veita öðrum lán, nema fyrir
liggi skýrsla Fiskifélagsins um, að tilraunir til félagsstofnunar hafi reynzt árang-
urslausar.

Nú hættir félag, sem haft hefur forgangsrétt að láni, að fullnægja skilyrðum
þeim, sem sett eru fyrir forgangsréttindum, eða einhver sá, sem lán hefur fengið
samkvæmt lögum þessum, starfrækir eigi fyrirtæki það, er lán hefur verið veitt til,
um óeðlilega langan tíma, og er þá stjórn fiskimálasjóðs heimilt að úrskurða veitt
lán þegar fallið í gjalddaga.

Bæjar- og hreppsfélag og félög þeirra tegunda, sem um getur hér að framan,
skulu hafa forkaupsrétt að þeim mannvirkjum, sem lán hefur verið veitt til sam-
kvæmt lögum þessum.

5. gr.

Til eftirtalinna framkvæmda má veita lán eða styrki:

1. Að gera tilraunir til að veiða með nýjum aðferðum eða nýjum veiðarfærum
og til leitunar nýrra aflamiða.
2. Að verka fisk eða aðrar sjávarafurðir með nýjum aðferðum, leita nýrra mark-
aða fyrir sjávarafurðir, svo og til þess að auka sölu þeirra á hinum eldri og til
annars þess, er lýtur að viðgangi sjávarútvegsins.

Stjórn fiskimálasjóðs veitir lán eða styrki úr sjóðnum að fengnum tillögum
Fiskifélags Íslands um hverja umsókn.

II. KAFLI

Um markaðsleitir og tilraunir við verkun og veiðar.

6. gr.

Fiskifélag Íslands hefur forgöngu um markaðsleit fyrir sjávarafurðir, tilraunir
til þess að verka sjávarafurðir með nýjum aðferðum, leit að nýjum aflamiðum og
tilraunir með nýjar veiðiaðferðir.

7. gr.

Fiskifélagið fær starfsfé til þessara framkvæmda úr fiskimálasjóði samkvæmt
ákvörðun stjórnar fiskimálasjóðs. Heimilt er að veita öðrum en Fiskifélagi Íslands
fé til þeirra framkvæmda, sem um getur í 6. gr., að fengnum tillögum Fiskifélagsins.

III. KAFLI

Um útflutning á fiski og verkun hans.

8. gr.

Ef atvinnumálaráðherra mælir svo fyrir, skulu allir fiskframleiðendur fyrir
þann tíma, er hann ákveður, sækja um verkunarleyfi. Í leyfisbeiðninni skulu leyfis-
beiðendur tilgreina tölur og stærð fiskiskipa þeirra, sem þeir ætla að halda til veiða
næsta ár, einkennistölu þeirra og áætla afla. Skulu framleiðendur láta allar þær

upplýsingar í té, sem krafizt verður og stuðlað geta að því að áætla beiðnina sem næst sanni.

Í leyfisbeiðninni skal tekið fram, hvernig framleiðandi óskar að verka afla sinn.

9. gr.

Atvinnumálaráðherra getur falið Fiskifélagi Íslands úthlutun verkunarleyfa, og setur hann því þá reglur um það.

Eftir því, sem við verður komið, skal úthluta leyfum í samræmi við óskir framleiðenda. Nú telur atvinnumálaráðherra, eftir að hann hefur fengið álit Fiskifélags Íslands, ólíklegt vegna innflutningstakmarkana í markaðslöndunum eða af öðrum ástæðum, að hægt verði að selja alla fiskframleiðslu landsmanna með þeirri verkunaráðferð, sem framleiðendur hafa óskað, og getur hann þá ákveðið, að tiltekinn hluti af afla fiskframleiðenda skuli sendur í því úsigkomulagi og með þeirri verkun, sem hann álitur, að tryggi það bezt, að fiskmarkaðurinn komi að sem fyllstum notum. Skal hafa um þetta sem nánasta samvinnu við fiskframleiðendur og útflytjendur.

10. gr.

Enginn má bjóða til sölu, selja né flytja út fisk til útlanda nema með leyfi atvinnumálaráðherra. Eigi má afgreiða farmskirteini fyrir fisksendingar til útlanda, nema slíkt leyfi liggi fyrir. Leyfi til útflutnings á saltfiski skulu aðeins veitt þeim, sem fengið hafa löggildingu sem saltfisksútflytjendur. Þó getur atvinnumálaráðherra veitt undanþágu fyrir smásendingar af óverkuðum fiski, ufsa, keilu og úrgangsfiski og enn fremur á verkuðum saltfiski til annarra landa en aðalmarkaðslandanna.

Ráðherra getur falið Fiskifélagi Íslands úthlutun útflutningsleyfa.

11. gr.

Atvinnumálaráðherra löggildir saltfisksútflytjendur, ákveður tölu þeirra og löggildingartíma, allt að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands.

Nú hefur félag fiskframleiðenda fengið löggildingu sem saltfisksútflytjandi og hefur umráð yfir 65% eða meira af saltfiskframleiðslu landsmanna, og getur þá atvinnumálaráðherra að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands ákveðið að veita því útflutningsleyfi fyrir jafnháum eða hærri hundradshluta af framleiðslunni en það hefur umráð yfir, en fullnægja skal félagið þeim skilyrðum, er hér fara á eftir, sé það eigi stofnað og starfrækt samkvæmt lögum nr. 46 13. júní 1937, um samvinnufélög. Félagið skal vera opið fiskframleiðendum þannig, að skrásett samlagsfélög þeirra, sem ná yfir eina eða fleiri veiðistöðvar eða tiltekin svæði, samvinnufélög og sambönd þeirra, sem selja fisk meðlima sinna, samvinnuútgerðarfélög og útgerðarfyrirtæki bæjar- og sveitarfélaga hafi rétt til þátttöku og til að senda fulltrúa á fundi þess, enda hafi hvert þeirra til umráða að minnsta kosti 1000 skpd. saltfisks. Önnur útgerðarfélög, einstakir útgerðarmenn og fiskeigendur skulu og eiga rétt til að gerast þátttakendur og mæta eða láta mæta á fundum félagsins, ef þeir ráða yfir að minnsta kosti 1500 skpd. saltfisks. Æðsta vald í félagsmálum sé hjá félagsfundum. Aðalfundur sé haldinn ár hvert. Kys hann stjórn félagsins, úrskurðar reikninga þess og kveður á um starfsemi þess. Stjórnin ræður framkvæmdarstjóra. Nú ákveður atvinnumálaráðherra, að félaginu skuli veitt útflutningsleyfi fyrir meira en 65% af saltfiskframleiðslunni, og hefur hann þá rétt til að tilnefna eða skipa 2 menn í stjórn þess til viðbótar hinum félagskosnu. Hver þátttakandi hefur eitt atkvæði á félagsfundum og auk þess viðbótaratkvæði, er miðist að nokkru leyti við það fiskmagn, er hann hefur umfram tilskilið lágmark, þannig að viðbótaratkvæðisréttur þeirra, sem geta orðið þátttakendur með 1000 skpd., verði jafnan minnst þeim mun ríflegri en hinna sem svarar til mismunar á tilskildu lágmarksfiskmagni. Enginn þátttakandi má fara með meira en 8% af atkvæðamagni félagsins fyrir sjálfan sig og aðra. Sama gildir um atkvæðisrétt innan félaga, sem eru þátttakendur.

Þeir, sem kynnu að fá löggildingu til útflutnings á eftirstöðvum fiskmagns,

skulu uppfylla skilyrði síðustu málsgreinar þessarar greinar, enda skulu þeir hlíta fyrir mælum atvinnumálaráðherra um framboð, lágmarksverð og útflutningstíma á saltfiski.

Ef ekkert almennt félag fiskframleiðenda, sem ræður yfir fiskmagni því, er að framan greinir, sækir um löggildingu, getur atvinnumálaráðherra löggilt tiltekna tölu saltfisksútflytjenda, enda hafi hver þeirra til umráða að minnsta kosti 20000 skpd. af fiski og fullnægi ákvæðum laga nr. 52 28. júní 1925, um verzlunaratvinnu, ef um einstakling er að ræða, eða ef um félag er að ræða, að það sé skrásett lögum samkvæmt sem hlutafélag, samvinnufélag eða sölusamlag fiskframleiðenda, opið öllum fiskframleiðendum.

12. gr.

Þeir, sem samkvæmt síðustu málsgrein 11. gr. fá löggildingu atvinnumálaráðherra sem útflytjendur, verða að skuldbinda sig til að hlíta fyrir mælum ráðherra um framboð og lágmarksverð á fiski, sem seldur er til útlanda, um skiptingu markaðsstaða, útflutningstíma, afhendingu gjaldeyris og annað það, sem sett verður að skilyrði fyrir veitingu útflutningsleyfa samkvæmt lögum þessum, svo og um lágmarksverð á blaufiski eða nýjum fiski til sjómanna og útvegsmanna. Með reglugerð má ákveða, að fiskútflytjendur skuli skyldir að taka fisk til sölu af framleiðendum gegn hæfilegri hámarksþóknun og annað það, sem greiðir fyrir því, að allir fiskframleiðendur njóti sem fyllsts jafnréttis um sölu framleiðslu sinnar.

13. gr.

Útflytjendur eru skyldir til að gefa atvinnumálaráðherra eða þeim, er hann tiltekur, allar upplýsingar, sem beðið er um, um allt það, er snertir sölu og útflutning fisks, og hafa þeir, er atvinnumálaráðherra tiltekur, frjálstan aðgang að verzlunarbókum og skjölum útflytjanda um allt það, er fiskverzlun og útflutningi viðkemur, en hundnir eru þeir þagnarheiti um allt það, er þeir kunna að verða áskynja í þessu starfi sínu. Skulu þeir þó gefa atvinnumálaráðherra þær upplýsingar, er nauðsynlegar verða að teljast til þess að varðveita jafnrétti fiskframleiðenda.

Nú ákveður atvinnumálaráðherra að veita félagi fiskframleiðenda samkvæmt 2. málsg. 11. gr. útflutningsleyfi fyrir 65% eða meira af saltfiskframleiðslunni, og á þá stjórn félagsins rétt til að fá allar upplýsingar, er hún óskar, um sölu og útflutning fisks, sem seldur er í tilraunaskyni samkv. 6. og 7. gr. þessara laga, og á stjórn félagsins aðgang að skjölum þar að lútandi, enda skal félaginu skylt að láta í té nægilegan fisk til nauðsynlegra tilraunasendinga á nýja markaði og annarrar nýbreytni, ef þess er þörf.

14. gr.

Ráðherra setur með reglugerð að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands nánari fyrir mæli um framkvæmd undanfarandi ákvæða, svo sem, að hver fiskeigandi beri ábyrgð á gæðum síns fisks, ákvæði um jafnaðarverð á fiski sömu gæða, umboðs-laun til að standast kostnað við sölu og öll þau atriði önnur, er hann telur þurfa.

15. gr.

Brjóti löggiltur saltfisksútflytjandi ákvæði laga þessara eða reglugerða, sem settar eru samkvæmt þeim, getur atvinnumálaráðherra svipt hann löggildingu og kært hann til fjársekta.

16. gr.

Nú telur ríkisstjórnin með tilliti til markaðslands og innanlandsástands, að betur muni notast útflutningsmöguleikarnir með því að taka upp einkasölu á einstökum tegundum sjávarafurða, að undanteknum síldarafurðum, og getur ríkisstjórnin þá að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands, ef félag framleiðenda, sem uppfyllir ákvæði 2. málsg. 11. gr., æskir þess, veitt því um ákveðinn tíma einkarétt til að selja og flytja þær afurðir til útlanda. Sé slíkur félagsskapur framleiðenda

eigi til, getur ríkisstjórnin tekið einkasölu á slíkum tegundum sjávarafurða til útlanda. Ræður þá atvinnumálaráðherra framkvæmdastjóra til þess að annast söluna og gerir aðrar þær ráðstafanir, sem nauðsyn krefur. Skal með reglugerð, er atvinnumálaráðherra gefur út, ákveða fyrirkomulag einkasölnnar, verksvið framkvæmdastjórnar og annað það, er leiðir af ákvæðum þessarar greinar.

Nú verður slík einkasala fyrirskipuð, og skal þá ríkisstjórnin gefa fiskframleiðendum kost á að taka hana í sínar hendur, þegar er stofnað verður félag framleiðenda, er fullnægir 2. málsg. 11. gr.

IV. KAFLI

Ýmis ákvæði.

17. gr.

Brot gegn lögum þessum, reglugerðum og öðrum fyrirmælum, sem sett kunna að verða samkvæmt þeim, varða sektum allt að 500000 krónum, nema þyngri refsing liggji við samkvæmt öðrum lögum.

18. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum skal farið að hætti opinberra mála.

19. gr.

Með lögum þessum eru numin úr gildi lög nr. 75 31. desember 1937, um fiskimálanefnd, útflutning á fiski, hagnýtingu markaða o. fl., lög nr. 48 1940, um breyting á þeim lögum, svo og önnur lagaákvæði, er koma í bág við lög þessi.

20. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Verði frv. þetta að lögum, kemur það í staðinn fyrir lög nr. 75 31. des. 1937, um fiskimálanefnd, útflutning á fiski, hagnýtingu markaða o. fl., og lög nr. 48 1940, um breyting á þeim lögum.

Aðalnýmæli frv. eru þessi:

1. Tekjur fiskimálasjóðs verði auknar stórlega eða að minnsta kosti fjórfaldaðar frá því, sem þær hafa verið undanfarið, og heimiluð 10 milljón króna lán-taka að auki.

2. Fiskimálanefnd verði lögð niður og Fiskifélagi Íslands ætluð að mestu sú forysta í sjávarútvegsmálum, sem þeirri nefnd hefur verið falin. En þriggja manna stjórn fiskimálasjóðs er ætlað að úrskurða um fjárveitingar úr sjóðnum í samráði við Fiskifélagið, í stað þess, að ráðherra hefur haft úrskurðarvaldið í samráði við fiskimálanefnd.

3. Félögum útvegsmanna og fiskimanna er ætlaður forgangsréttur að þeim stuðningi, sem fiskimálasjóður veitir til iðnrekstrar og nýjunga í sjávarútvegi.

4. Fiskimálasjóði er ætlað að styðja sérstaklega bátakaup eða bátasmiði á þeim útgerðarstöðum í landinu, þar sem tilfinnanleg vöntun er báta, en lítið fjármagn fyrir hendi til framkvæmda.

Skal þá vikið nokkru nánar að hverju þessara atriða fyrir sig.

Eignir fiskimálasjóðs voru hinn 31. desember 1944 um 3 200 000 krónur. Var þá eftir að færa sjóðnum til tekna um 933 000 kr., og eru það tekjur af útflutningsgjaldi 1944. Má því gera ráð fyrir, að raunverulegar eignir sjóðsins um síðustu áramót hafi verið rúmar 4 000 000 kr. Árlegar tekjur sjóðsins hafa undanfarin ár verið ½% útflutningsgjald af sjávarafurðum, en fjárveitingar til sjóðsins beint úr ríkissjóði hafa fallið niður, en þær voru talsverðar um skeið.

Aðalhlutverk fiskimálasjóðs hefur jafnan verið að styðja ýmiss konar nýjungar í sjávarútvegi.

Það er augljóst, að á næstu misserum verður að auka starfsemi fiskimálasjóðs og leggja mikla áherzlu á margs konar nýjungar í sjávarútvegi, sem eru fjárfrekar og þannig vaxnar, að ekki er hægt að vænta þess, að einstaklingar eða félög hafi forgöngu um þær án sérstaks stuðnings af hálfu ríkisvaldsins. Með þessu frv. er því lagt til, að árlegt framlag úr ríkissjóði til fiskimálasjóðs næstu árin nemi að minnsta kosti 2 500 000 kr. árlega til viðbótar tekjum sjóðsins af útflutningsgjaldi. Það er ekki ósennilegt, að við nánari athugun komi í ljós, að meira fjármagn þurfi í þessu skyni, og því er lagt til, að þessi fjárveiting sé lágmark, en ákveðið verði í fjárlögum árlega, hve mikið greiða skuli þar fram yfir. Þykir flm. rétt að ákveða lágmarksframlag í lögnum sjálfum.

Verði frv. samþ., ættu fastar lágmarkstekjur fiskimálasjóðs að nema milli 3 og 4 millj. kr. árlega, og má margt gagnlegt styðja með þeirri fjárhæð. Eru það fjórfalt hærri tekjur en fiskimálasjóður hefur haft undanfarin ár. Auk þess er heimilað að taka 10 milljón króna lán handa sjóðnum, og væri sú lánsheimild notuð, gæti sjóðurinn á næstu misserum ráðið yfir miklu meira fjármagni en nemur árlegum tekjum hans.

Fiskimálasjóður hefur ekki starfað sem almenn lánsstofnun fyrir sjávarútveginn, og er ekki gert ráð fyrir því í þessu frv., að svo verði framvegis. Aftur á móti er ætlað til þess, að fiskimálasjóður veiti sérstök styrktarlán, eftir að þær stofnanir, sem hafa stofnfjárlánveitingar með höndum, hafa lánað til viðkomandi fyrirtækja eins og þeim þykir tryggt. Er þetta byggt á því, að margar nýjungar í sjávarútvegi eru þannig vaxnar, að þess er tæplega að vænta, að almennar lánsstofnanir geti, a. m. k. á meðan nýjungarnar eru ekki fullreyndar, lánað eins mikið og nauðsynlegt er til þess að koma þeim af stað.

Gert er ráð fyrir því, að fiskimálasjóður veiti bæði lán og styrki. Til þess er ætlað, að styrkirnir séu m. a. veittir til margs konar tilrauna í sambandi við nýjar veiðiaðferðir, til þess að leita að nýjum aflamiðum, til þess að gera tilraunir með nýjar verkunaraðferðir og til þess að leita að mörkuðum fyrir sjávarafurðir. Margt annað kemur einnig til greina, sem of langt yrði hér upp að telja.

Verði frv. þetta að lögum, ætti það að tryggja stórfellda aukningu á starfsemi fiskimálasjóðs. Það er fyrirhugað, að fiskveiðasjóður, sem annast stofnlánaveitingar til útgerðarinnar, verði eflður verulega. En þótt svo verði, er ekki síður nauðsynlegt að efla fiskimálasjóð, sem veitir nýjungum í sjávarútvegi þann sérstaka stuðning, sem að framan greinir.

Flm. telja það rétt, að fiskveiðasjóður hafi með höndum stofnlánaveitingar til sjávarútvegsins á hreinum bankagrundvelli, en fiskimálasjóður hafi með höndum styrktarlánaveitingar og úthlutun fjár til stuðnings nýjungum í sjávarútvegi. Það er tvímælalaust heppilegt að aðskilja þetta tvennt.

Fiskimálanefnd var sett á stofn árið 1935 með sérstakri lagasetningu. Það var hlutverk hennar að gera tilraunir með ýmsar nýjungar í sjávarútvegi og finna nýjar leiðir til þess að forða frá afleiðingum hinnar stórfelldu markaðskreppu fyrir saltfisk, sem hófst fyrir alvöru 1934 með lokun Spánarmarkaðarins. Hafði nefndin í þessu skyni veruleg fjárráð úr fiskimálasjóði, sem stofnaður var þá um leið. Varð nefndinni vel ágengt í mörgum eignum og gerði mikið gagn. Einkum varð forysta hennar um hraðfrysting á fiski og útflutning hans að glæsilegu afreki í þágu sjávarútvegsins og allrar þjóðarinnar. Naut nefndin í því efni ekki sízt forystu framkvæmdastjóra síns, Runólfs Sigurðssonar, sem stóð þó skemur en skyldi vegna sviplegs fráfalls hans.

Síðan löggjöfin um fiskimálanefnd var sett, hefur Fiskifélag Íslands eflzt mjög, bæði vegna þess, að félagið hefur verið endurskipulagt, og eins fyrir aukinn stuðning ríkisvaldsins. Þykir flm. nú þannig komið málum, að rétt sé að fela fiskifélaginu

sem mest forystuna í sjávarútvegsmálum, hliðstætt því, sem átt hefur sér stað á sið-
ari árum um Búnaðarfélag Íslands og landbúnaðarframkvæmdir. Er frv. þetta byggt
á þessari skoðun og því talið óhætt að leggja nú niður fiskimálanefnd, sem svo margt
þarflegt vann á sínum tíma, og fela Fiskifélagi Íslands það hlutverk, sem nánar er
skilgreint í frv. Er það skoðun flm., að slík ráðstöfun mundi verða öflug lyftistöng
Fiskifélagi Íslands og gagnleg sjávarútveginum.

Ekki þykir þó fært — af skiljanlegum ástæðum — að fela Fiskifélagi Íslands
fremur en fiskimálanefnd áður að veita fé úr fiskimálasjóði upp á sitt eindæmi,
og eru þess vegna sett í frv. ákvæði um, að þriggja manna stjórn sjóðsins, kosin af
Alþingi, skuli hafa úrslitavald um fjárveitingar úr sjóðnum, en fiskifélagið láta í ljós
álit um hverja umsókn, sem til sjóðsins kemur. Er fiskifélaginu að þessu leyti ætlað
sama hlutverk og fiskimálanefnd hefur haft. Fjárveitingavaldið sjálft hefur verið
í hendi atvinnuáráðherra. Þykir flm. eðlilegt, að það vald verði í höndum stjórn-
ar sjóðsins framvegis.

Í 6. og 7. gr. eru ákvæði um það, að Fiskifélagi Íslands sé ætluð forganga um
þær nýjungar í sjávarútvegsmálum, sem fiskimálanefnd var beinlínis ætlað að hafa
með höndum áður.

Það er skoðun flm., að heppilegast sé, að iðnaður í þágu sjávarútvegsins sé rek-
inn af félögum útvegsmanna og fiskimanna, með því móti verði það bezt tryggt, að
fiskiðnaðurinn sé beinlínis rekinn í þágu sjávarútvegsins og útvegs- og fiskimönnum
tryggt sannvirði fyrir framleiðslu sína. Mjög skortir á, að þessu sé þannig háttað
eins og stendur. Í 4. gr. frv. eru því ákvæði um það, að félög útvegsmanna og sjó-
manna, sem stofnuð eru til þess að reka iðnað í þágu útvegsins og eru opin útvegs-
mönnum og sjómönnum, svo og félög, sem meginþorri útvegsmanna á hverjum stað
er þátttakandi í, skuli hafa forgangsrétt til stuðnings úr fiskimálasjóði í framan-
greindu skyni. Þá er einnig gert ráð fyrir, að sé ekkert slíkt félag starfandi á ein-
hverjum útgerðarstað, en frá þeim stað sé leitað eftir stuðningi til nýrra framkvæmda
í fiskiðnaði, þá skuli Fiskifélag Íslands sjá um, að tilraun verði gerð til þess að stofna
slíkt félag, og skal þá veita því stuðning, ef það æskir þess.

Það er ekki ætlunin með þessum ákvæðum að koma í veg fyrir það, að einstakir
menn eða félög einstaklinga reki fiskiðnað. Ætlunin er hins vegar sú, að útvegsmenn
og fiskimenn sitji fyrir stuðningi til þessara framkvæmda, ef þeir vilja hafa þessa
starfsemi með höndum sjálfir.

Flestum mun ljóst, að brýna nauðsyn ber til þess að auka og bæta báta- og skipa-
stól landsmanna, stefna að því, að menn komi sér upp stærri og heppilegri bátum
til sjósóknar en orðið hefur að notast við víðs vegar um land. Talsverður stuðningur
hefur verið veittur í þessu skyni með ýmsu móti. Það hefur sýnt sig, að mörgum er
kleift að koma þessu við þrátt fyrir mikla erfiðleika og stóraukinn stofnkostnað.
Einkum eru það þó þeir, sem rekið hafa sjávarútveg á stærri bátum eða haft með
höndum annan atvinnurekstur, sem ágóða hefur gefið í aðra hönd undanfarin ár.
Aftur á móti sýnir það sig, að þeir, sem orðið hafa að stunda sjó á smáfleytum og
ekki hafa getað safnað neinu verulegu fjármagni, eiga þess ekki kost að draga saman
nægilegt fjármagn til þess að kaupa stærri báta. Þannig er nú jafnvel ástatt um nokk-
ur byggðarlög í landinu, að útgerð er þar nú að leggjast niður vegna verðbólgunnar
og sakir þess, hve smáa báta menn hafa til umráða, en holmagn skortir til þess að
koma upp stærri útgerð. Þar, sem þannig er ástatt, fullnægja ekki venjulegar stofn-
lánaveitingar, og verður því annaðhvort að ske, að endurnýjun bátaflotans á þess-
um stöðum falli algerlega niður og þar með útgerðin eða sérstakar ráðstafanir verði
gerðar til þess að styðja öflun nýrra tækja, þar sem þannig er ástatt, umfram það,
sem almennt er í boði af lánsfé í þessu skyni. Flm. leggja til í 4. gr. frv., að heimilt
sé að veita hlunnindalán til bátakaupa eða bátasmiða á þessum stöðum umfram það,
sem almennt gerist, enda séu útgerðarskilyrði þannig að dómi Fiskifélags Íslands,
að rétt sé að efla útveg í byggðarlaginu.

Hefur þá verið gerð grein fyrir helztu nýmælum frv. og þá um leið efni sjö fyrstu gr. þess og tveggja fyrstu kaflanna. En 3. kafli frv. fjallar um ráðstafanir varðandi fiskútlutning landsmanna. Eru þar tekin upp þau ákvæði, með litlum breytingum, sem nú gilda um þau efni, en þau færð til samræmis við frv. að því leyti til, að Fiskifélagi Íslands eru yfirleitt ætluð þau afskipti af þeim málum, sem fiskimálanefnd eru ætluð í gildandi löggjöf.